

אוניברסיטת בן גוריון בנגב

המחלקה לפסיכולוגיה

סדנה

אמפתיה: היבטים ביולוגיים והתפתחותיים 101.1.0497/0507

ד"ר פלורנה יוזפובסקי

florina@bgu.ac.il

תאור הקורס –

בני אדם הנם חיות חברתיות, והיכולת להבין את הרגשות, המטרות, הצרכים, והכוונות של הזולת, הנה קריטית להשרדותנו כמין. ביטויים של אמפתיה מופיעים מגיל צעיר מאוד ומתפתחים ומשתנים לאורך תהליך ההתבגרות והבגרות. בקורס זה נבחן מה ידוע על התפתחות אמפתיה בגילאים צעירים ומה עוד לא ידוע (רמז: די הרבה), ומה ידוע על גילאים מאוחרים יותר. נדבר על הבדלים בינאישיים באמפתיה ומה יכול להסביר אותם, וכן נדון במצבים קיצוניים על רצף האמפתיה, הקשורים לפסיכופתולוגיות שונות כגון אוטיזם, הפרעת אישיות אנטי סוציאלית, דיכאון ועוד.

תהליך זה של חיבור עם האחר יכול להראות כמעט קסום, אך למעשה יש לו בסיס אבולוציוני וביולוגי. בקורס נדבר הן על הבסיס האבולוציוני של אמפתיה (מה באבולוציה דחף להתפתחות כה דרמטית באמפתיה של בני האדם?) והן על הביולוגיה העומדת בבסיסה – שונות גנטית נורמטיבית והקשר לנירו-הורמונים.

הקורס יתחלק ל-3 חלקים. בחלק הראשון נדון בנושאים שתוארו לעיל. במהלך החלק השני הסטודנטים יבחרו נושא חקר ויעבדו באופן עצמאי על "מיני-מחקר" – כתיבת הצעת מחקר קצרה, ביצוע המחקר וניתוח הנתונים. במהלך חלק זה נקיים פגישות אישיות בשלבים שונים של הפרוייקט, בהתאם לצורך. בחלק השלישי הסטודנטים יציגו את המחקר בהרצאה בכיתה. כתלות בכמות הנרשמים ייקבעו מספר השיעורים שיוקדשו לכל חלק והאם הרצאות הסטודנטים תנתנה בזוגות או ביחידים. בסיום הקורס הסטודנטים יתבקשו להגיש עבודה בצורת מאמר המסכמת את המחקר שלהם.

חובות הקורס –

- נוכחות חובה בשיעורים הפרונטליים והשתתפות פעילה
- הצגות בכיתה
- עבודת בית

מרכיבי הציון –

- מוכנות בפגישות האישיות והצגות בכיתה – 40%
- עבודת בית מסכמת – 60%

שיעורים מתוכננים

(ככתוב לעיל, שיעורים עשויים להתווסף/להיגרע בהתאם לכמות המשתתפים בקורס)

שיעור 1	מבוא לאמפתיה – נגדיר מהי אמפתיה (ומה היא לא) ונדון בקשר שבין אמפתיה להתנהגויות חברתיות שונות
שיעור 2	אבולוציה של אמפתיה – גישות שונות
שיעור 3	התפתחות אמפתיה לאורך חיי האדם עם דגש מיוחד על התפתחות מוקדמת
שיעור 4	מבוא לגנטיקה
שיעור 5	גנטיקה של אמפתיה
שיעור 6	פסיכופתולוגיות של אמפתיה
שיעור 7	הבדלים בין המינים

רשימת קריאה רלוונטית

- Bethlehem, R. A. I., Lombardo, M. V., Lai, M. C., Auyeung, B., Crockford, S., Deakin, J., ... & Baron-Cohen, S. (2016). Oxytocin enhances intrinsic corticostriatal functional connectivity in women. *bioRxiv*, 068585.
- Davidov, M., Zahn-Waxler, C., Roth-Hanania, R., & Knafo, A. (2013). Concern for others in the first year of life: Theory, evidence, and avenues for research. *Child Development Perspectives*, 7(2), 126-131.
- Dunbar, & Shultz. (2007). Evolution in the Social Brain. *Science*, 317(5843), 1344-1347. doi: 10.1126/science.1145463
- Decety J., Bartal IB-A., Uzefovsky F., Knafo-Noam A. (2015) Empathy as a driver of prosocial behaviour: Highly conserved neurobehavioural mechanisms across species. *Philosophical Transactions of the Royal Society – Biology*. doi: 10.1098/rstb.2015.0077
- Knafo A. & Uzefovsky F. (2013). Variation in empathy: the interplay of genetic and environmental factors. In *The Infant mind: Origins of the Social Brain*. (pp. 97-120). Guilford Publications, Inc.
- Preston, & de Waal. (2003). Empathy: Its ultimate and proximate bases. *Behavioral and Brain Sciences*, 25(01), 1-20.
- Roth-Hanania, R., Davidov, M., & Zahn-Waxler, C. (2011). Empathy development from 8 to 16 months: Early signs of concern for others. *Infant Behavior and Development*, 34(3), 447-458.
- Uzefovsky F., Israel S., Shalev I., Knafo-Noam A., Ebstein RP. (2015) Oxytocin Receptor and Vasopressin receptor 1a genes are respectively associated with emotional and cognitive empathy. *Hormones and Behavior*, 67, 60-65.
- Uzefovsky F., Shalev I., Israel S., Edelman S., Raz Y., Perach-Bloom N., Mankuta D., Shamay-Tsoory S., Knafo A., Ebstein RP. (2014) The dopamine D4 receptor gene

shows a gender-sensitive association with cognitive empathy: evidence from two independent samples. *Emotion* 14(4), 712-721.

- Uzefovsky F. & Knafo-Noam A. Empathy development throughout the lifespan. In Sommerville J. & Decety J., editors. *Social Cognition Volume: Frontiers in Developmental Science Series* (Psychology Press | Taylor and Francis Group).
- Warrier, V., Toro, R., Chakrabarti, B., Litterman, N., Hinds, D., Bourgeron, T., & Baron-Cohen, S. (2016). Genome-wide analyses of empathy and systemizing: heritability and correlates with sex, education, and psychiatric risk. *bioRxiv*, 050682.